

Behörighet och statsbidrag
Jenny Andersson
jenny.andersson@socialstyrelsen.se

Redovisning av 2024 års prestationsbaserade statsbidrag till regioner för att öka antalet allmäntjänstgöringstjänster (S2024/00586 (delvis))

Sammanfattning

Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag fördelat totalt 223 miljoner kronor till 18 regioner. Bidraget har fördelats utifrån de prestationer som regionerna rapporterat att de uppnått avseende att öka antalet allmäntjänstgöringstjänster under år 2024. Syftet med statsbidraget var att ge regionerna incitament att utöka antalet AT-tjänster utöver vad de planerat för inom ramen för överenskommelsen om God och nära vård 2021 mellan staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR). Prestationerna har bedömts utifrån de uppgifter regionerna lämnat i det planeringsunderlag som bifogades överenskommelsen.

Totalt har de regioner som ansökt om statsbidraget utökat antalet allmäntjänstgöringstjänster med 53,5 tjänster jämfört med planeringsunderlaget. Den region som presterat flest antal tjänster är Region Västra Götaland, som ökade med 24 tjänster under 2024.

Bakgrund

Regeringen har tillsammans med SKR i överenskommelsen om God och nära vård 2021 identifierat ett behov av att utöka antalet allmäntjänstgöringstjänster. En utökning av antalet allmäntjänstgöringstjänster innebär att tiden till legitimation kortas för såväl läkarstudenter på svenska lärosäten vars utbildning startat innan höstterminen 2021, som läkare med utbildning från utlandet.

Regeringen gav i mars 2024 Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut statsbidrag till regioner i syfte att utöka antalet allmäntjänstgöringstjänster, uppdraget är en del av att säkerställa kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsen ska senast den 28 februari 2025 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet.

Fördelningsmodell

I regeringsuppdraget framgår en modell för hur medlen ska fördelas. Enligt denna ska medel fördelas enligt följande två block:

1. Redovisa antal AT

De regioner som redovisar antal tillsatta eller påbörjade AT tjänster under 2024 får dela på 63 000 000 konor under detta block. Medel fördelas proportionellt till de regioner som har redovisat antal AT tjänster utifrån andel AT 2024 per 100 000 invånare. Antal invånare baseras på den befolkningsmängd regionen hade den 1 november 2023.

2. Ytterligare utökning

De regioner som redovisar en ytterligare utökning av antalet AT under 2024 utöver regionernas planeringsunderlag för AT som ingick i överenskommelsen God och nära vård 2021 i enlighet med bilaga 2, får dela på 160 000 000 konor under detta block.

- Till varje region som uppnår en utökning av antalet AT-tjänster med 2 tjänster under 2024 tilldelas totalt 3 000 000 kronor.
- Till varje region som uppnår en utökning av antalet AT-tjänster med 3 tjänster under 2024 tilldelas 4 500 000 kronor.
- Till varje region som uppnår en utökning av antalet AT-tjänster med 5 tjänster under 2024 tilldelas 7 500 000 kronor.
- Till varje region som uppnår en utökning av antalet AT-tjänster med 7 tjänster under 2024 tilldelas 10 500 000 kronor.
- Till varje region som uppnår en utökning av antalet AT-tjänster med 10 tjänster under 2024 tilldelas 20 000 000 kronor.
- Till varje region som uppnår en utökning av antal AT-tjänster med 15 tjänster 2024 tilldelas totalt 30 000 000 kronor.

Kvarstående medel som inte fördelas inom ramen för prestationstrappan ska enligt uppdraget fördelas proportionellt mellan de regioner som har uppnått prestation i block 2 utifrån andel AT under 2024 per 100 000 invånare.

Resultat av 2024 års bidragsomgång

Anmälan och inrapportering av data

Socialstyrelsen öppnade formulär för intresseanmälan (ansökan) och inrapportering av data till statsbidraget den 15 april 2024. Sista dag för regionerna att anmäla intresse bestämdes i uppdraget till den 1 november 2024. Socialstyrelsen informerade om statsbidraget vid tre separata tillfällen via informationsutskick till samtliga regioners registratur. Regionerna skulle rapportera in såväl tillsatta som påbörjade tjänster under 2024 till Socialstyrelsen. Totalt 18 av 21 regioner anmälde sitt intresse att ta del av statsbidraget och rapporterade in data.

Utfall och medlens fördelning

Efter att Socialstyrelsen utlyste bidraget rapporterade regionerna in både antalet tillsatta och påbörjade allmäntjänstgöringstjänster. Socialstyrelsen har vid beräkning av måluppfyllelse valt att använda sig av den högsta nivån som rapporterats in. 18 regioner inkom med intresseanmälan och 14 av dessa regioner gjorde en utökning av tillsatta eller påbörjade AT-tjänster, av dessa 14 uppfyllde enbart 11 regioner villkoren för att ta del av medlen av den prestationsbaserade delen av fördelningsmodellen (block 2). Sju regioner som ansökt om bidraget uppfyllde inte villkoren för den prestationsbaserade delen, utan fick enbart ta del av medel utifrån block 1 i fördelningsmodellen. Lägsta antalet för utökning var en tjänst och högsta 15 tjänster. Kvarstående medel har, efter att fördelning genomförts enligt prestationstrappan, fördelats proportionellt mellan de regioner som kvalificerat sig för medel. Omfördelningen sker på basis av utökningen av antalet AT under 2024 per 100 000 invånare, vilket beräknas utifrån den befolkningsmängd regionen hade den 1 november 2023.

Region Värmland och Östergötland angav intervallspann i deras planeringsunderlag inför 2024, och då valde Socialstyrelsen att beräkna fördelningen baserat på ett medelvärde inom denna intervall, dvs. på samma sätt som beräkningen gjordes 2022 och 2023. I Värmlands fall hamnade medelvärdet på 47 vilket ger en utökning på 1 tjänst. I Östergötlands fall låg medelvärdet på 86,5 vilket resulterar i 2,5 tjänster färre än planerat antal.

Västra götalandetsregionen var den region som fick störst andel medel. Nedanstående tabell visar rangordning på regionernas fördelning från högst beviljat medel till lägst.

Tabell 1. Fördelning av medel

Placering	Region	Totalt beviljat belopp
1	Västra Götalandsregionen	37 232 459
2	Region Stockholm	35 563 906
3	Region Blekinge	20 746 160
4	Region Norrbotten	17 931 945
5	Region Dalarna	13 635 333
6	Region Västerbotten	13 477 513
7	Region Gävleborg	12 433 630
8	Region Kalmar län	12 186 695
9	Region Jämtland Härjedalen	12 091 590
10	Region Kronoberg	11 627 099
11	Region Skåne	11 241 456
12	Region Västernorrland	4 475 689
13	Region Jönköpings län	3 834 124
14	Region Gotland	3 611 005
15	Region Örebro län	3 457 272
16	Region Östergötland	3 267 147
17	Region Västmanland	3 140 706
18	Region Halland	3 046 271

Totalt fördelades 63 000 000 kronor till 18 regioner utifrån block 1, och 160 000 000 kronor fördelades till 11 regioner som uppfyllt prestation i enlighet med block 2 i fördelningsmodellen enligt uppdraget.

Tre regioner valde att inte lämna intresseanmälan (ansöka) om bidraget: Sörmland, Uppsala och Värmland.

Nationella vårdkompetensrådets åtgärder

För att stödja regionerna har rådet sedan tidigare tagit fram en utbildningsplattform kallad Klinisk handledning – ett kunskapsstöd. På plattformen kan regionerna ta del av bland annat ett nationellt interaktivt kunskapsstöd för personer som agerar handledare under allmäntjänstgöringen. Plattformen fungerar även för samordning av utbildningsinsatser nationellt samt innehåller en nationell kompetenstrappa.

Socialstyrelsens kommentarer

Socialstyrelsen har enligt regeringens beslut fördelat 223 000 000 kronor till regionerna för prestationer uppnådda under 2024 avseende att utöka antalet allmäntjänstgöringstjänster. Den totala ökningen av antalet tjänster som rapporterats in av regionerna är 53,5, vilket motsvarar en procentuell ökning om 3,5 % jämfört med det planeringsunderlag som bifogats överenskommelsen om God och nära vård 2021. Socialstyrelsen bedömer att satsningen delvis har bidragit till att främja syftet att öka incitamenten för regionerna att tillsätta fler allmäntjänstgöringstjänster. Regionerna har redovisat att de har tillsatt fler AT-tjänster än vad de tidigare planerat vilket tyder på att incitamenten har ökat. Ökningen motsvarar däremot inte det prognosticerade behovet varför resultatet inte till fullo motsvarar det behov som finns i regionerna.

Sammanlagt 18 av landets 21 regioner anmälde sitt intresse för bidraget och rapporterade in data. Samtliga av dessa har mottagit medel ur statsbidraget, varav 11 regioner som beviljats medel har lyckats utöka antalet allmäntjänstgöringstjänster jämfört med det planeringsunderlag som bifogades överenskommelsen God och nära vård 2021. Per region är ökningen mellan en och 24 tjänster. Det finns ingen geografisk koncentration av antalet tjänster som presterats utan satsningen har kommit hela landet till nytta. Den region som presterat flest antal tjänster jämfört med planeringsunderlaget, Region Västra Götaland, ökade med 24 tjänster under 2024.

De regioner som har haft procentuellt större ökning av antalet AT-tjänster är regioner med en lägre populationsnivå. Detta ska ses i jämförelse med de tre storregionerna Stockholm, Västra Götaland och Skåne. Stockholm och Västra Götaland hamnar på 11:e respektive 9:e plats i fördelningslistan.

En annan fördelningslogik applicerades på regionerna för 2024 jämfört med 2023. I uppdraget för 2023 fördelades medel utifrån tre block. Vilket block en region kunde ta del av styrdes av den data regionen rapporterat i planeringsunderlaget. Enbart regioner som hade uppnått en ökning med minst två stycken AT-tjänster jämfört med planeringsunderlaget beviljades medel.

Socialstyrelsen kan konstatera att fördelningen som gjorts på ökningen av antalet AT under 2024 har gett ett annat utfall jämfört med 2023, och det beror i huvudsak på att samtliga regioner som anmält intresse beviljades bidraget enligt block 1 i fördelningsmodellen.

Sammantaget ser Socialstyrelsen positivt på att regionerna ökat antalet allmän-
tjänstgöringstjänster, men noterar likväl att den presterade ökningen inte motsvarar det i planeringsunderlaget prognosticerade behovet. Av de 18 regioner som ansökte om bidraget var den enbart 11 som fick ta del av medlen utifrån prestation i enlighet med block 2 i fördelningsmodellen.

Att endast 11 regioner kvalificerade sig för den prestationsbaserade delen bidraget ger en bild av att det finns utmaningar i arbetet med att stimulera samtliga regioner att öka antal AT-tjänster. Socialstyrelsen kan inte uttala sig om de regioner som inte har ansökt om medel och har därför ingen sammantagen bild över AT-tjänster i dessa regioner.

Utfall av statsbidraget 2022–2024

Totalt har regionerna ökat antal AT-tjänster med 179 tjänster inom ramen för statsbidraget och i jämförelse med planeringsunderlaget som ligger till grund för fördelningen. Störst ökning skedde 2022 då regionerna ökade med 75 tjänster. För 2023 ökade de med 50,5 tjänster och under 2024 ökade de med 53,5 tjänster. Fördelningsmodellen har sett annorlunda ut för de tre bidragsåren vilket har lett till olika utfall för de tre åren. Sammantaget har regionerna ökat antal allmäntjänstgöringstjänster vilket Socialstyrelsen ser positivt på.

Socialstyrelsen bedömer att satsningen knyter an till mål 3, *Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar*, samt mål 4 *Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja ett livslångt lärande för alla* i Agenda 2030.

Bilaga 1: Fördelning av medel och prestationer

Region	Antal AT-tjänster som kommer att påbörjas/tillsättas 2024	Regionernas redovisning av planering enligt överenskommelsen God och nära vård 2021, planerade AT 2024	Utökning antal tillsätta/påbörjade AT-tjänster 2024	Fördelning utifrån block 1	Fördelning utifrån block 2 (prestation)	Total summa
Region Blekinge	35	28	7	4 066 572	16 679 588	20 746 160
Region Dalarna	66	64	2	4 221 031	9 414 302	13 635 333
Region Gotland	12	16	-4	3 611 005	0	3 611 005
Region Gävleborg	49	46	3	3 148 758	9 284 872	12 433 630
Region Halland	57	56	1	3 046 271	0	3 046 271
Region Jämtland Härjedalen	26	24	2	3 608 338	8 483 252	12 091 590
Region Jönköpings län	77	86	-9	3 834 124	0	3 834 124
Region Kalmar län	49	47	2	3 646 084	8 540 611	12 186 695
Region Kronoberg	38	36	2	3 423 987	8 203 112	11 627 099
Region Norrbotten	56	51	5	4 140 308	13 791 637	17 931 945
Region Skåne	207	204	3	2 675 599	8 565 857	11 241 456
Region Stockholm	295	280	15	2 208 244	33 355 662	35 563 906
Region Västerbotten	63	61	2	4 158 393	9 319 120	13 477 513
Region Västernorrland	59	60	-1	4 475 689	0	4 475 689
Region Västmanland	48	47*	1	3 140 706	0	3 140 706
Region Örebro län	58	57	1	3 457 272	0	3 457 272
Region Östergötland	84	86,5*	-2,5	3 267 147	0	3 267 147
Västra Götalandsregionen	276	252	24	2 870 472	34 361 987	37 232 459
Totalt			53,5	63 000 000	160 000 000	223 000 000

*utökning som har baserats på medelvärde av intervall